

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันดาบ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันดาบ เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันดาบ เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันดาบ และเพื่อศึกษาแนวทางการนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันดาบไปใช้ มีขั้นตอนการวิจัย 4 ระยะดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันดาบ

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันดาบ และตรวจสอบยืนยันเบื้องต้น

ระยะที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันดาบ

ระยะที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันดาบ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันดาบ สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ในปัจจุบันโรงเรียนบ้านสันดาบ บริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักการวัตถุประสงค์ ระบบบริหารสถานศึกษา และใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาในระดับมาก แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคและความต้องการพัฒนารูปแบบในระดับมาก เช่นกัน เพราะยังไม่ถึงระดับมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องคำนึงถึงนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน และการใช้กลยุทธ์ในการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำคัญที่ได้จากการวิจัย คือ โรงเรียนควรมีการยืดหยุ่นในการบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับระบบ CIPOO คือ บริบทของโรงเรียนปัจจัยนำเข้า กระบวนการบริหาร ผลิต และผลลัพธ์ โดยการเกลี่ยกระจายความพร้อมในการดำเนินงานเฉลี่ยไปให้ตรงตามระดับของปัญหา-อุปสรรคและความต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องคำนึงถึงนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันตราบ และตรวจสอบยืนยันเบื้องต้น ได้ผลสรุปดังนี้

รูปแบบมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านหลักการ ด้านวัตถุประสงค์ด้าน ระบบงานและกลไก ด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ ด้านการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 83 กิจกรรม คือ องค์ประกอบด้านหลักการ 37 กิจกรรม วัตถุประสงค์ 4 กิจกรรม ระบบงานกลไก 31 กิจกรรม และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ 11 กิจกรรม

3. ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันตราบ

ในการตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันตราบ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) จำนวน 2 รอบ พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันตราบ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.5 ทุกข้อ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.5 ทุกข้อ แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อรายละเอียด ด้านองค์ประกอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันตราบ ในระดับมากและมากที่สุดอย่างเป็นเอกฉันท์และผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันตราบ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความความเที่ยงตรงเนื้อหาเป็นรายข้อ I-CVI ไม่ต่ำกว่า .85 ทุกข้อและดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาทั้งฉบับ S-CVI เท่ากับ .99 นอกจากนั้นยังนำรายละเอียดต่าง ๆ มาสร้างเป็นร่างแผนภูมิ BANSANDAB MODEL

4. ผลการศึกษาแนวทางการนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันตราบ ผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบการบริหารในรูปแบบ Model มีชื่อว่า BANSANDAB MODEL นั้นคือรูปแบบที่ประกอบด้วย หลักการ (Principles) วัตถุประสงค์

(Objectives) ระบบ (Systems) และงานตามเงื่อนไข (Tasks) และวิธีการนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ซึ่งประกอบด้วย “คำชี้แจง” และ “รายละเอียด” ของรูปแบบที่ค้นพบ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ได้ข้อค้นพบซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันดาบ จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า โรงเรียนบ้านสันดาบบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักการวัตถุประสงค์ระบบบริหารโรงเรียน และใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนในระดับมาก แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคและความต้องการพัฒนารูปแบบในระดับมาก เช่นกัน เพราะยังไม่ถึงระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของสมชัย จรรยาไพบูลย์ (2555: 158-161) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านบริบทอยู่ในระดับมาก ยกเว้นการมีส่วนร่วมและการรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอยู่ระดับปานกลาง ด้านปัจจัยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางยกเว้นการนิเทศ ติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัดอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการอยู่ในระดับมาก ด้านผลผลิตอยู่ในระดับมากยกเว้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับปานกลาง ด้านผลกระทบ อยู่ในระดับมาก ยกเว้น การเข้ามาศึกษาดูงานหรือการเป็นที่ยอมรับของสถานศึกษาอื่นอยู่ในระดับปานกลางองค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) หลักการของรูปแบบ 3) ระบบงานและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 5) การประเมินของรูปแบบ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของละมุล รอดขวัญ (2555: 183) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนบน และได้นำเสนอไว้ว่าสถานศึกษากำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัด จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและไม่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีโครงการและกิจกรรมไม่ชัดเจน ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่เห็น ความสำคัญของข้อมูลสารสนเทศ การจัดระบบข้อมูล การนำสารสนเทศไปใช้ใน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่ต่อเนื่องและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษายังไม่ครอบคลุมคุณภาพ เครื่องมือการประเมินคุณภาพไม่ชัดเจนขาดการระดมความคิด การหาแนวทางพัฒนาและการวางแผนการดำเนินงานประกันคุณภาพ

2. จากผลการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า ผลการสร้างรูปแบบตามองค์ประกอบของรูปแบบที่กำหนดไว้ คือ หลักการวัตถุประสงค์ ระบบงานและกลไก เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนของวัตถุประสงค์จาก 3 ข้อ ควรเปลี่ยนข้อความเป็น 1) เพื่อการวางแผนและเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) เพื่อดำเนินการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3) เพื่อให้สถานศึกษาได้ติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 4) เพื่อให้สถานศึกษามีการปรับปรุงคุณภาพการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ข้อค้นพบดังกล่าวสามารถนำไปใช้พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้านสันตปาบ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการกระตุ้นเตือนให้บุคลากรทุกคนมีความตระหนัก และพัฒนาสถานศึกษาทุกแห่งมีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาต่อเนื่องต่อไปสอดคล้องกับแนวคิดของ สมชัย จรรย์ยาไพบูลย์ (2555: 13) ที่ได้สรุปไว้ว่า รูปแบบเป็นแบบอย่างในการดำเนินการใด ๆ ที่แสดง หรืออธิบายให้เห็นถึงโครงสร้างทางความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งที่ศึกษาให้สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้นหรือซับซ้อนก็ได้เช่นกัน โดยมีรายละเอียดขององค์ประกอบของรูปแบบขึ้นอยู่กับลักษณะของปรากฏการณ์วัตถุประสงค์ของผู้สร้างและการพัฒนารูปแบบเป็นสำคัญสอดคล้องกับ ปรีชาติ ชมชื่น (2555: 10) สรุปความหมายของรูปแบบไว้ว่าเป็นแบบจำลองใช้เป็นตัวแทนเป็นชุดปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เป็นหลักการแนวคิดที่แสดงความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่าง ๆ ให้เห็นเป็นภาพหรือข้อความอย่างง่ายเกี่ยวกับการลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ เชิงแผนผังหรือทำเลียนแบบเพื่อสร้างสัญลักษณ์ที่แท้จริงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นรูปธรรมและเป็นระบบ และคีฟส์ (Keeves, 1988: 559) ที่ได้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดง โครงสร้างของความเกี่ยวข้องระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญใน เชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกันเพื่อช่วยให้เข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะและที่ปรีชาติ ชมชื่น (2555: 12) ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่า ควรมี องค์ประกอบหลัก คือ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ 3) ระบบงาน และกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ และ 5) แนวการประเมินรูปแบบ โดยมีคำอธิบายศัพท์เฉพาะประกอบรูปแบบพร้อมมีเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้

3. ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันตปาบ พบว่ารูปแบบการบริหารโรงเรียนในโรงเรียนบ้านสันตปาบ

ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นต่อรายละเอียดขององค์ประกอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันตราบ อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด อย่างเป็นเอกฉันท์ และผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันตราบ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าดัชนีความความเที่ยงตรงเนื้อหาเป็นรายข้อ I-CVI ค่าดัชนีไม่ต่ำกว่า .85 ทุกข้อและดัชนีความเที่ยงตรงเนื้อหาทั้งฉบับ S-CVI ค่าดัชนี .99 ทั้งนี้เป็นเพราะว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันตราบ สร้างขึ้นโดยวิธีการการศึกษาหลักการเบื้องต้นของการบริหารและการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนารูปแบบโดยวิเคราะห์ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันตราบ จึงทำให้ผลการตรวจสอบรูปแบบอยู่ในระดับมากและมากที่สุด อย่างเป็นเอกฉันท์ และผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา มีความสอดคล้องกันทุกประเด็นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมาน อัครวุฒิ (2550: 9) ได้เสนอแนวทางในการตรวจสอบรูปแบบที่เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัยและพัฒนารูปแบบไว้ อาจใช้วิธีใดวิธีหนึ่งจาก 3 วิธีดังนี้ คือ 1) การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิโดยผู้วิจัยจะนำเสนอรูปแบบที่พัฒนาขึ้นต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 15-20 คน พร้อมกับแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบตลอดจนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่าง ๆ 2) การตรวจสอบโดยการประชุมสัมมนาโดยผู้วิจัยจัดประชุมสัมมนากับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำเสนอรูปแบบที่พัฒนาขึ้นเสร็จแล้วให้ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา วิพากษ์ ประเมินรูปแบบทั้งในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และให้ข้อเสนอแนะต่อไป 3) การตรวจสอบโดยการทดลองโดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นในสภาพจริงหรือเหตุการณ์จำลองตามแบบแผนที่ออกแบบไว้ เพื่อสังเกต รวบรวมข้อมูลและความเห็นต่อผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบต่อไป

4. ผลการศึกษาแนวทางการนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านสันตราบ ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบการบริหารในรูปแบบ Model มีชื่อว่า BANSANDAB MODEL ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานทดสอบทางการศึกษา (2553: 10-11) ที่เสนอไว้สถานศึกษาที่สร้างความมั่นใจแก่ผู้รับบริการด้วยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งองค์กร โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมบุคลากรในสถานศึกษาตระหนักถึงเป้าหมาย คือ ผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นอันดับ

แรก โดยยึดหลัก 1) การกระจายอำนาจ (Decentralization) สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหาร ทั้งด้านการบริหารงาน วิชาการงบประมาณ บุคลากรและทรัพยากร การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และผู้สอนทำบทบาทหน้าที่ในการสอนการจัดกิจกรรมและพัฒนาสื่อเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ความต้องการของสังคมและชุมชน 2) การมีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) แนวคิดนี้เป็นการมุ่งให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยมีส่วนร่วมกันคิด ตัดสินใจ สนับสนุน ส่งเสริม และติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตลอดจนร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จของสถานศึกษา 3) การแสดงภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ควรนำผลการศึกษาค้นคว้านี้เป็นฐานในการพัฒนาการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในส่วนของการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้เป็นระบบมีความก้าวหน้า และต่อเนื่องในทุกระดับของการบริหารสถานศึกษา
2. เพื่อให้การพัฒนาก้าวหน้าแบบยกขึ้นเป็นหน้ากระดานไปพร้อม ๆ กันทุกโรงเรียนควรที่จะนำข้อเสนอแนะตามระบบ CIPOO เผยแพร่หรือนำเข้าที่ประชุมผู้บริหารและคณะกรรมการทุกระดับ เพื่อทราบและปรับปรุงแก้ไขต่อไป
3. โรงเรียนบ้านสันตปาบ ควรนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม BANSANDAB MODEL ไปประยุกต์ใช้พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น
4. หน่วยงาน คณะกรรมการ สถาบันการศึกษา หรือองค์กรที่รับผิดชอบในการผลิตผู้บริหารใหม่ ควรนำผลการวิจัยไปเน้นย้ำให้เข้าใจสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาอย่างละเอียด เพื่อจะได้มีความพร้อมในการบริหารสถานศึกษาเมื่อได้รับการบรรจุหรือย้ายมาเป็นผู้บริหารในพื้นที่นี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยแบบกรณีศึกษาเฉพาะโรงเรียนที่มีลักษณะพิเศษว่ามีการบริหารสถานศึกษาสำหรับเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่นไรบ้าง

2. นอกจากใช้การออกแบบเชิงผสม (Mixed Method) เช่นครั้งนี้แล้วควรจะใช้การวิจัยแบบอื่นบ้าง เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงอนาคต การวิจัยเชิงทดลอง หรือการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ในการตอบโจทย์หรือคำถามการวิจัย เป็นต้น

3. สถิติหรือวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลประเภท t-test, F-test เพื่อเปรียบเทียบระหว่าง ตัวแปรต้น อาจจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้คำตอบที่มีประโยชน์เพิ่มมากขึ้น

4. นอกจากรวบรวมข้อมูลตามระบบ CIPOO แล้วอาจจะขยายผลไปเป็นระบบ CIPOOI ด้วยก็จะยิ่งดี (Context, Input, Process, Output, Outcome และ Impact) คือได้ ทราบผลกระทบของระบบเพิ่มขึ้นอีกประเด็นหนึ่ง